

Izhaja vsako sredo. Naročnina: letno 30 Din, polletno 15 Din, za inozemstvo letno 50 Din. Inserati po tarifi. Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Rokopisi se ne vračajo. Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon inter. št. 32-59. Račun pri poštni hranilnici št. 14.194.

Razdolžitev kmetij

Pred svetovno vojno so bile naše kmetije silno obremenjene z dolgovi in šele razvijajoče se posojilništvo in zadrugištvo je kmetom nekoliko olajšalo njihova bremena, ker jih je rešilo vsaj oderuških obresti. Med vojno in takoj po vojni se je položaj kmetov sicer nekoliko izboljšal, ker so visoke cene kmetijskih pridelkov kmetom omogočale odplačevanje v zlatih kronah narejenih dolgov s papirnati denarjem, danes pa je gospodarski položaj kmetov zopet skoro še slabši kakor je bil pred vojno. Naše kmetije so zopet zadolžene, da je strah in kmetje gledajo s strahom v bodočnost.

V agrarni državi kakor je naša pa ne pomenijo prehudi kmetijski dolgovi le nevarnost za kmetstvo, ampak za vse državno gospodarstvo. Zato mora vsaka vlada in vsa javnost sploh temeljito razmišljati o tem, kako bi se dale kmetije vsaj polagoma razdolžiti.

Najbolj enostavno sredstvo bi bilo seveda brisanje vseh kmetijskih dolgov. Tak korak pa bi pomenil za vse one ljudi, ki so si nekaj prihranili in svoje prihranke bodisi direktno ali pa potom denarnih zavodov naložili na posestva, popolno gospodarsko uničenje in v državi pravcato gospodarsko revolucijo. Tako daleč torej ne moremo iti, ampak se bo treba zadovoljiti z milejšimi sredstvi. Mi ne bomo smeli jemate enim srajcem in jih dajati drugim, ampak bomo morali voditi tako politiko, da bo vsak imel svojo srajco. Pomisliti moramo pri nas posebej, da je na naših kmetijskih posestvih naloženega največ kmetijskega in pa — poselskega denarja!

Znatno bi se dali pri nas dolgovi olajšati z znižanjem obrestne mere. Obrestna mera pri nas sicer ni tako visoka kakor je po drugih krajih v državi, toda že znižanje za 1—2 odstotka bi pomenilo mnogo. Uspeh na tem polju pa bi se dal doseči samo z energičnim izvajanjem dotičnega prepotrebne zakona.

Silnemu današnjemu zadolževanju pa so krive pri nas tudi nekdanje neurejene valutne razmere. To se je pokazalo zlasti pri določanju dot takrat, ko smo imeli še krone. Takrat so imela posestva visoko ceno in dot so bile silno bogato odmerjene. Takih dot je še dandanes vknjiženih za lepe milijone, ki jih pa gospodarji ne morejo danes več plačati, ker ne velja 100 dinarjev več le 3 do 4 zlate franke, ampak 9—10 frankov, kar je velikanska razlika! Temeljita revizija takih postavk v dolgovih gotovo ne bi bila nemogoča, saj je povsod zapisano, kdaj je bil dolg narejen. Krivice ne bi vsled take revizije nihče trpel, ker bi vsak dobil tisto vrednost, ki mu pripada.

S samo odgoditvijo plačevanja kmetijskih dolgov pa ni nikomur trajno pomagano, kajti če moraš plačati, moraš pač plačati. Današnja praksa tudi res že kaže, da so vsled od-

goditve plačevanja udarjeni vsaj pri nas večinoma zopet le kmetje, ki so svojim sosedom kaj posodili, denarni zavodi pa ne; da so prizadeti tudi trgovci in obrtniki, je znano.

Najboljše sredstvo za znižanje bremen pa bi bila temeljita revizija vseh državnih izdatkov, ki bi omogočila znižanje javnih dajatev na tisto stopnjo, ki jo naše sedanje gospodarstvo lahko še prenese. Znižane javne dajatve bi omogočile vsaj delno olajšanje pri vračanju dolgov. Da pa je znižanje državnih izdatkov mogoče, smo videli pri najnovejših ukinitvah raznih državnih ustanov in naprav, ki smo jih v prvi dobi državne samostojnosti poklicali brez predvarka v življenje, ne računajoč s tem, ali jih bomo mogli trajno vzdržavati.

Tudi zvišanje cen kmetijskih pridelkov bi nam prineslo veliko olajšanje. Na kakšno zvišanje cen pa trenutno niti misliti ne moremo, ker je na svetovnem trgu tega blaga mnogo več kot preveč.

Nova vlada

Takoj po svojem povratku iz Švice v Beograd je (prejšnji) predsednik vlade dr. Voja Marinković podal ostavko na svoje mesto. Nj. Vel. kralj je ostavko sprejel in v soboto zvečer so javili iz Beograda uradno sestavo nove vlade. Ta je sestavljena tako:

Novi minister za trgovino in industrijo
Ivan Mohorič.

Predsednik: dr. Milan Srškić;
Socijalna politika: Ivan Pucelj;
Zunanje zadeve: Bogoljub Jevtić;
Pravosodje: dr. Ilija Šumenković;
Promet: Lazar Radivojević;
Prosveta: dr. Dragutin Kojić;
Gozdovi in rudniki: Viktor Pogačnik;

Kmetijstvo: Juraj Demetrović;
Javna dela: dr. Stjepan Srkulj;
Vojna: general Dragomir Stojanović;
Trgovina: Ivan Mohorič;
Notranje zadeve: Živojin Lazić;
Finance: dr. Milorad Gjorgjević;
Telesna vzgoja: dr. Dragotin Kraljević;
ministri brez listnice so: dr. Albert Kramer, Boža Maksimović in Harudija Karamelmedović.

Sestava nove vlade ne pomeni nobene izpremembe v vladnem sistemu.

Zasluzeno zadoščenje

Zaupnica preč. g. župniku Janku Barletu

Občinski odbor občine Šenčur pri Kranju je sprejel na svoji seji dne 26. junija t. l. sledečo resolucijo:

Prečastiti gospod Janko Barle, župnik

Ljubljana — Sv. Jakob,

Občinski odbor občine Šenčur, zbran na prvi seji po žalostnih dogodkih v Šenčurju, dne 26. junija 1932. obžaluje odstop svojega rojaka in ljubljenca od poslanskega mandata, katerega smo Vam dali z zaupanjem kot možu, namestniku božjemu, možu idealov in zanosa za jugoslovansko skupnost.

Odbor obžaluje ter obsoja vso izdajalsko gonjo, naperjeno proti Vam in narodnemu edinstvu.

Obenem pa Vas zagotavljamo, da v našem okraju in občini bije pretežna večina src za Vas, svojega rojaka in prijatelja.

Prepričani smo, da ljudje, ki so to povzročili ne uidejo zasluženi kazni ter da bodete zopet nastopili kot zvezda na narodno pozorišče, za kar smo Vam vsak trenotek pripravljeni dati soglasno zaupnico.

Z narodnim pozdravom

Vam udani odbor.

Jakob Šter, župan; Ivan Gašperlin, Fr. Vreček, J. Bakovnik, Andr. Bukovnik, Martin Sušnik, Anton Verbič, F. Vreček, Joža Stružnik, Fr. Ajdovec, Joža Arh, Janez Barle, Miha Bakovnik, Joža Barle, Fran Bulovec, Ivan Likozar, Anton Ropret, Janez Sitar, Anton Štern, Anton Vidmar, Jan. Zarnik, Iv. Jekove.

Zalostni dogodki, ki so se pred nekaj tedni odigrali v nekaterih občinah zlasti po Gorenjskem, so nam še vsem v dobrem spominu. Za tiste, ki so nepoučeno ljudstvo brez vsake potrebe hujskali na kazniva dejanja, ti dogodki niso baš častni, za nesrečne zapeljance pa tudi ne posebno prijetni, ker je državna oblast še vedno močna dovolj, da skrbi za red. Posebno obtežljiva za razgrajče pa je okolnost, da tudi duhovniške obleke niso spoštovali.

Težko užaljenemu gospodu župniku Barletu je dal pa sedaj občinski odbor v Šenčurju lepo zadoščenje za težke napade na njegovo osebo. S svojo izjavo je občinski odbor dokazal, da popolnoma umeva položaj in da ostro obsoja vsako nezakonito in surovo početje. Tako je prav!

Denar

Denar je zakonito menjalno sredstvo. Njegovo zbirališče in razhodišče so denarni zavodi. Ti so posredovalci med bogatimi in revnimi, so regulatorji denarnega prometa, so podporniki domačega gospodarstva, obrti, trgovine in industrije.

Zato ne odteguj denarja denarnim zavodom! Ne dvigaj ga po nepotrebem! Ne kupuj stvari, ki jih nujno ne rabiš! Ne zapravljaj denarja iz strahu, da bi izgubil veljavo! Ne drži denarja doma in ne skrivaj ga! Z vsem tem škoduješ sebi in drugim. Zgubo imaš na obrestih in podpiraš gospodarsko krizo, ki tepe tudi tebe.

Dinar veljave ne bo izgubil. Inflacije ne bo! Bodi torej pameten! Ne daj se begati! Varčuj in nalagaj denar v denarne zavode!

Mestna hranilnica ljubljanska v Ljubljani izplačuje nove vloge naložene od 15. maja letos naprej, brez zadržka in v vsakem znesku ter jih obrestuje po običajni obrestni meri.

Za pospeševanje kmetijstva

V kmetijskem ministrstvu izdelujejo podrobne načrte za pospeševanje kmetijstva. Za to določena komisija ima nalogo:

1. izdelati program odnosno načrt za vse panoge kmetijstva v naši državi glede na razmere v posameznih resorih in glede na možnosti zunanje trgovine ter v soglasju z domačimi potrebami v državi;

2. izdelati predloge o organizaciji odnosno reorganizaciji kmetijskih ustanov in izdelati predloge o ukrepih, ki bi bili potrebni na podlagi tega načrta.

Predsednik komisije je univ. prof. dr. Ullmanski, njegovi člani pa načelniki kmetijskega ministrstva in kmetijskih oddelkov pri banskih upravah ter šest profesorjev naših kmetijskih fakultet in kmetijskih strokovnjakov.

Ker se mora delo komisije čimprej zaključiti, so sklenili, da morajo vse banovine sestaviti svoje ekspozice najkasneje do konca julija t. l. Ekspozice morajo vsebovati sledeče podatke:

1. V koliko so današnje kulture odnosno vrste rastlinske proizvodnje v skladu s produkcijskimi pogoji za povečanje produkcije in na račun katerih kultur bi bilo treba to povečanje izvršiti.

2. Današnje stanje živinoreje, katere vrste in plemena so zastopane in v koliko so v skladu s produkcijskimi pogoji.

3. Doslej izdani ukrepi za pospeševanje kmetijstva in kako so se obnesli v posameznih panogah kmetijstva.

Na podlagi teh ekspozicij se bo nadaljevala diskusija o ukrepih, ki naj jih izvedejo država in banovine, da se z njihovim složnim in vzajemnim delom omogoči izvedba postavljenih nalog kmetijskega načrta.

Pri prehlajenju, hripi, vnetju v vratu, oteklih mandljih, živčnih bolečinah, trganju v udih storite dobro, če poskrbite za vsakdanje izpraznjenje črevesa s tem, da popijete pol čaše naravne »Franz Josefove« grenčice. Po podbah univerzitetnih klinik se odlikuje »Franz Josefova« voda zaradi sigurnega učinka pri prijetni uporabi. »Franz Josefova« voda se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in vseh specializiranih trgovinah.

Tine:

Kako bi krizo reševali kmetje?

Kakor vse ptice ne pojejo enako lepo in vse cvetlice ne duhte v eni meri opojno — tako tudi vsi ljudje ne mislimo enako modro. Vendar pa »včasih še slepa kura najde zrno« in ni šment, da bi tu pa tam tudi preprost kmet ne uganil kako pametno. Tako sem še pred par dnevi ujel sledeči pogovor:

»Jože, kaj praviš, zakaj ne izdajo postav, s katero bi se moglo v par dneh žigosati ves papirnati denar. Na ta način bi se takoj moral pokazati ves denar, ki je skrit doma in oni, ki tiči v tujini, bi za kazen spekulantom izgubil veljavo. Toliko denarja, ki bi ga manjkalo, naj bi natisnili novega in ga uporabili za koristne investicije in tudi gospodarska kriza bi v grobem izginila!«

»Jaz pa bi ob tej priliki ukrenil še nekaj,« hiti popravljati Tone, »takrat ko bi žigosal denar, bi ga vrnil vsakemu samo toliko, kakor ga nujno rabi; za drugega pa bi mu izdal le hranilno knjižico kakega dobrega denarnega zavoda, v katerega bi mu ta preostanek naložil. Tako bi mu preprečil skrb, da mu kdo denar ukrade ali ga mu uniči kaka druga nesreča, oni pa, ki denar rabijo,

pa bi mogli dobiti posojilo. Kakor hitro bi bil denar zopet v prometu, takoj bi izginila brezposelnost, gradile bi se nove stanovanjske hiše, oživela bi trgovina, obrt in industrija in mi bi zopet mogli nasičevati danes prazne želodce in obuti boste siromake — ki so siromaki samo zato, ker tudi za pridne roke ni dela.«

»Imaš čisto prav Jože. Tudi jaz še dobro vem, da se je pri nas še prav vselej oživelo, kadar je zaplavalo malo več denarja med ljudmi. Le poglej letnice na poslopjih v vaseh ali mestih. Ko je leta 1848. francoska revolucija popihala v plesnive cekine, je oživelo vse kakor opoldne na mravljišču. Ko je 65. leta prezračila vojna na Laškem tudi naše »kase«, se je marsikak stotak preselil v spretnejše roke; po potresu 95. leta je z brezobrestnim posojilom vse gradilo kakor za stavo in ko je svetovna vojna iztrgala iz rok denar onim, ki so ga imeli za malika, ali ni bilo življenje kakor v raji...«

Torej ležišče jedra sta ugotovila — treba je le še izluščiti trdo lupino! Tega pa od njih že ne moremo pričakovati.

Vas je vas in brez nje ni ničesar

Te kraljeve besede kaj pogosto slišimo in beremo. Gotovo pa imajo globji pomen, kot si površno vzeto mislimo, zato se še vse premalo upošteva in izvaja. Torej, kaj je vas?

Logično je, da vas redi vse stanove, da vse, kar na svetu vzdržuje življenje, da vas. En mesec zadostuje, da kmet iz vasi ničesar ne proda v mesto ali tovarne in vse mora umreti od lakote. Če mesto ali tovarna vasi ničesar ne da eno ali deset let, bo vas še vedno ostala. Izvor vsega življenja je torej vas, dežela. Za njen obstoj ni noben mestni ali fabriški stan neobhodno potreben, ker polje se da obdelovati brez vsake tehnike, filozofije, sploh brez vsakih iznajdb.

Vas pa ne samo, da vzdržuje mesto in industrijo z vsemi potrebščinami za življenje, ampak dovaja neprestano obema svoje človeške sile. Mestno, fabriško in rudarsko življenje je daleč od narave. Narava pa ima sigurne in stalne zakone, od katerih ne popušča in proti katerim človeški zakoni nimajo uspeha. Vsako življenje usmerjeno proti zakonom narave, polagoma shira, postane nesposobno za obstoj. Narava pa človeka ni ustvarila zato, da rije pod zemljo, da vsrkava strupen prah in pline po tovarnah, da tiči po uradih in mestih za kupi papirja po zakajenih sobah brez telesnega gibanja. In če narava človeka ni ustvarila zato, mu grozi, ako bi živel vedno to življenje, degeneracija, pogin.

Pa vendar imamo kljub temu mesta, fabrike, rudokope. Zakaj? Zato, ker jih vas neprestano dopolnjuje s svojimi ljudmi. Vas je tista rezerva, ki daje tem poklicem vedno svežih življenskih sil. Iz vasi prihajajo v mesta služkinje, delavci, obrtniki in študirani ljudje itd. Ti se ženijo z meščani, in tako se osvežuje kri. Isto je z delavstvom. Tudi v delavske centre hodijo kmetijski delavci. Vas ima vedno prirastek na prebivalstvu. Ker pa s prebivalstvom ne narašča tudi zemlja, mora ljudski prirastek v tovarne, rudokope in mesta. Če vprašate proletarca ali meščana po njegovem pokolenju, bo, če ne ded ali babica, praded ali prababica, pa gotovo iz kmetov.

Z eno besedo, vas je izvir, iz katere teče življenje stalno v mesta in industrije.

Da pa bo teklo iz tega ljudskega izvira vedno zdravo življenje, ga moramo očitati v naravnem, nepokvarjenem stanju. Ne smemo ga zastrupiti z mestnimi navadami in moralnimi pojmi. Na žalost je začela vs preveč posnemati mesto v modi, veselju, petju, govoru, morali in vsem.

Če iz navedenega vemo, da redimo ves človeški rod, moramo biti zato ponosni, ne posnemati drugih, drugi naj nas posnemajo. Če črpajo iz nas zdravo telesno življenje, naj pa še duševnega, ki je gotovo tudi bolj zdravo od njihovega. Tudi v drugih ozirih moramo biti samozavestni, ne stisniti klobuk pod pazduho pred vsakim mestnim škricem, ne se čutiti pred njim tako majhnega. Čas je, da spoznamo sebe, da dvignemo glave kvišku, pogledamo vsakega ravno, ne od niže. S tem bomo dali pomen kraljevim besedam, vsemu svetu povedati, da je vas vedno bila vas in podčrtali, da brez nje nikdar ničesar ne bo.

J. Kavalari.

Dopolnitve k agrarnim zakonom

V kmetijskem ministrstvu so izdelali besedilo zakonskega načrta o izpremembah in dopolnitvah

1. zakona o likvidaciji agrarne reforme na veleposestvih z dne 19. junija 1931 z izpremembami in dopolnitvami tega zakona z dne 5. decembra 1931;

2. zakona o ureditvi agrarnih odnošajev v bivših pokrajinah Južne Srbije in Črne gore z dne 5. decembra 1931; in

3. zakona o naseljevanju južnih krajev z dne 11. junija 1931 z izpremembami in dopolnitvami tega zakona z dne 5. decembra 1931.

Načrt zakona o izpremembah in dopolnitvah teh zakonov je poslan ministrskemu svetu v proučevanje. Nato pride zakon pred narodno predstavništvo v zakonodajni postopek.

Za enoten pokret mlade generacije

Odločen nastop mladine — Sodelovanje kmetske, delavske, srednješolske in akademske mladine

V našem slovenskem življenju se še danes mnogokje poznajo posledice prejšnje raznotere politične opredelitve. Ta opredelitev je bila pravzaprav odločilna tudi v raznih kulturnih, verskih in socialnih vprašanjih; prav posebno pa je igrala važno, toda nekoristno vlogo celo v različnih pokretnih mladine in njenih kulturnih organizacijah. Vplivi so vidni še danes; vendar pa se večina slovenske mladine že odločno postavlja na samostojne noge ter si zavestno ustvarja svojo lastno idejno usmerjenost, neodvisno od katerihkoli političnih vplivov. Koliko važnosti je samostojna idejna usmerjenost priča eno samo dejstvo, ki šele danes postaja življenje: složno in iskreno sodelovanje kmetske, delavske, srednješolske in visokošolske mladine. S tem složnim sodelovanjem bo enotna mladina za vselej končala s preteklostjo ter se odtegnila vplivom še izza dobe našega političnega razkosanja, ravnotako pa bo sposobna postaviti vse naše javno življenje na zdrave temelje. To prizadevanje mladine moramo le toplo pozdraviti.

Pretekli teden je v Celju zborovala naša srednješolska mladina. Na tem zborovanju je bila sprejeta tudi naslednja resolucija, katere smernice bodo vodile to mladino v njenem sodelovanju s kmetsko, delavsko in visokošolsko mladino, da se s tem sodelovanjem ustvari enoten pokret:

»Zastopniki srednješolskih družin, organiziranih v S. J. S. U., župi za Dravsko banovino, in ki so prisotni na župnem kongresu v Celju ter zastopniki akademskih društev »Jadranc in »Triglavac iz Ljubljane, S. O. Napredka iz Maribora in S. O. Preporoda iz Ljubljane, zbrani 25. in 26. junija 1932. na kongresu S. J. S. U. župe v Celju, poudarjajo neomajno voljo za enoten nastop srednješolske in akademske mladine, ki bo, zvesta načelu »Z narodom za narod«, povsod iskreno in složno sodelovala s kmetsko in delavsko mladino, da se tako ustvari močan in v duhovni usmerjenosti enoten pokret mlade slovenske generacije.

Da bo to medsebojno sodelovanje v resnici omogočeno, soglasno ugotavljajo zastopniki podpisanih organizacij, tako srednješolskih kot akademskih ter starešinskih združenj:

1. Zavedamo se, da imamo Slovenci vse pravice in dolžnosti, da rastemo in se razvijamo iz svoje kulturne samobitnosti ter tako ustvarjamo svoja kulturna bogastva. Zato, priznavajoč srbsko in hrvatsko kulturno samobitnost, odklanjamo vsako neprirodno stapljanje kakor tudi razdvajanje. Trdno prepričani, da so prirodne samobitnosti Slovencev, Hrvatov in Srbov zajamčene edino v močni jugoslovanski državi, ki jo smatramo za svojo narodno državo, bomo zmeraj utrjevali medsebojne vezi, kakor tudi ublaževali ostrine, ki nas razdvajajo. Edino vzajemno zблиževanje, enakopravnost in močna državljanska zavest bodo jamčile obstoj naše Jugoslavije, kjer bo dana srbstvu, hrvatstvu in slovenstvu možnost svejskega kulturnega in političnega izživljanja. Za neresno in v vsakem oziru škodljivo pa smatramo stremljenje, ki bi v samoslovenski ekskluzivnosti skušalo najti slovenskemu narodu mesta izven mej naše narodne države.

2. Obsojamo materialistično - gospodarsko-socialni sistem liberalizma, ki dopušča izrabljanje splošnih socialno gospodarskih interesov širokih vrst v korist posameznika, s čimer proti širokim slojem skrajno obubožanje in proletarizacija ter s tem propad narodne kulture. Na podlagi tega spoznanja in upoštevajoč, da tvori kmetsko delavsko ljudstvo v naši državi pretežno večino, bomo vedno delovali za tem, da se

na osnovi socialno-gospodarskih interesov te večine ustvari socialno-gospodarska skladnost tako, da bo vsakemu sloju in stanu zagotovljen čim boljši in trdnjši življenjski obstoj. V zvezi s tem pa mora biti naša narodno-gospodarska politika tako usmerjena, da bo zadovoljevala in upoštevala tudi specifične socialno gospodarske interese tako Slovencev kot Hrvatov in Srbov.

3. Ker se danes izraža kulturna višina naroda po kulturnosti širokih vrst, stojimo na stališču kulture kmetskega in delavskega ljudstva, ker je le taka kultura res narodna. Pri ustvarjanju taiste bomo vedno sodelovali s kmetsko in delavsko mladino, da bomo tako z njo v enotnem duhu ustvarjali kulturna bogastva našega naroda.

4. Vedno si svesti krivice, ki se je zgodila našemu narodu z razkosanjem slovenske zemlje, bomo zmeraj zahtevali rešitev manjšinskega vprašanja, ki je tem nujnejše radi stopnjujočega se gorja in nasilja, ki se vrši nad našim ljudstvom. Skrbeli pa bomo, da se dotlej ohranja z materinskim jezikom in narodno kulturo naša samobitnost in narodna samozavest med našimi rojaki izven naše države.

S. J. S. U. Župa za Dravsko banovino; srednješolske družine; S. J. S. U. »Preporode«, Ljubljana; S. J. S. U. »Napredke«, Maribor; S. J. S. U. »Slogac«, Celje; S. J. S. U. »Korotanc«, Celje; S. J. S. U. »Prosvetac«, Novo mesto; »Udruženje mariborskih učiteljskih učiteljskih«, Maribor; »Dijaški odsek Sokolac«, Kranj in Kočevje; S. O. »Napredke«, Maribor; S. O. »Preporode«, Ljubljana; J. A. D. »Triglav«, Ljubljana in J. N. A. D. »Jadranc«, Ljubljana.

Zdrav rod je pogoj napredka in blagostanja. Naš kmetovalec stremi za enim in za drugim. Toda v današnji krizi pozabi le prečesto na največji zaklad: svoje zdravje. — Kdor si hoče povrniti ali utrditi zdravje in preživeti hkrati nekaj dni mirnega, udobnega in poceni oddiha, naj posesti zdravilišče Rogaška Slatina!

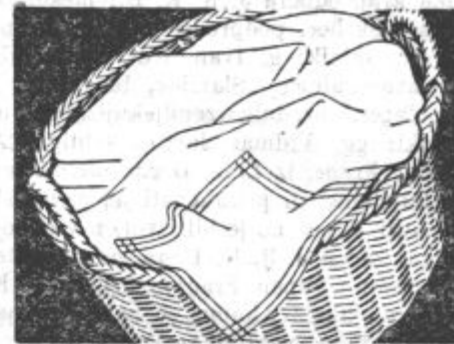
Pišite ravnateljstvu zdravilišča predhodno po prospekt!

Velika kmetska slavnost na Krškem polju

Kakor vsako leto se vrši tudi letos 14. avgusta na zgodovinskem Krškem polju, kjer so se borili naši kmetski pradedje za svoje pravice, velik kmetski praznik. Dopoldne se bo vršilo premovalje konj in goveje živine ter splošna razstava živine, nato pa slikovit slavnostni sprevod okrašenih voz na Krško polje, kjer se bodo vršile znane velike konjske dirke. Pred dirkami pa bo še mogočen narodni kmetski tabor. O posameznih podrobnostih bomo še poročali.

Vsa županstva opozarjamo, da bo »Veliki koledar Kmetijske Matice« za leto 1933, ki izide jeseni, posvečen naši občinski upravi. Vseboval bo razprave in navodila o vseh važnejših občinskih poslih ter bo pravi kaziptot vsem županom, občinskim svetovalecem in tajnikom. Zato svetujemo vsem, naj se takoj prigrasijo za člana Kmetijske Matice. Za članarino Din 20.— (poština posebej) prejmejo člani poleg koledarja še tri knjige: Miloš Štibler: »Zadružništvo«, II. del; inž. Teržan: »Več dobre krme« (travništvo) in povest Ivana Albrehta: »Dom na Slemenu«. Naročila sprejemajo krajevni poverjeniki Kmetijske Matice in uprava Kmetijske Matice v Ljubljani, Kolodvorska ul. 7.

„Trpežnejše je - perilo!“ - ako je oprano z Gazelo!

TERPENTINOVO - MILO

GAZELA

pere res lepo belo

Dopisi

Loz pri Rakeku. Lepi solnčni in vroči poletni dnevi so nam dobrodošli. Naš kmet pridno pospravlja lepo in dišeče seno na svoje domove. Trava je letos povoljna in čuje se od strani naših kmetov, da je boljše kakor v preteklem letu. Tudi rast na skromnih naših poljih je povoljna. Zelimo in upamo, da se bodo naše kleti prenapolnile in pripravile za bodočo dolgotrajno zimo in preko poletja do druge novine. — Uspeh gnojenja z umetnim gnojilom »Superfosfat«, katerega so naročili naši posestniki potom tukajšnjega županstva v letošnji pomladi, je pokazal zelo dobro na travnikih. Tudi rast krompirja, pes in ostalih sadežev je izborna in pričakovati je obilega pridelka. S tem priča, da je gnojenje z umetnim gnojilom »Superfosfatom« nezavrženo in da se cena gnojila izplača petkratno. — Mestno pokopališče sv. Roka pri Ložu se je v letošnji pomladi temeljito uredilo in izreguliralo po načrtu. Grobovi leže sedaj v enaki meri v vrstah in spomenikih po posameznih kompleksih, med katerimi peljejo pota, nasuta z drobnim peskom. Obzidje pokopališča se je popravilo in ometalo in izven pokopališča okoli mogočne zgodovinske tipe se je prostor izreguliral in zravnal. Vse delo je bilo izvršeno iz pridnih rok naših domačinov potom tlake. — Banovinska cesta skozi mesto Lož je temeljito urejena, tako da se v najhujšem letnem naliivu ni treba bači blata in kamenja. Gladka je in napeta, da more človek s ponošom hoditi in se voziti po njej. Tudi prostor v sredi trga se je nansul s peskom kakor tudi ostale mestne stranske ulice. — Na Vidov večer dne 27. junija je na razvalinah (na obzidju) starega gradu na južni strani proti lepi loški dolini v spomin našim padlim junakom za domovino gorelo in plapolalo nebroj luči in divna svetloba je žarela daleč na okrog. Mestna godba iz Loža je zaigrala nekaj komadov, katerih glas se je razlegal po širni loški dolini v noč. Goreli so kresovi na naših bližnjih gričih. Vidov dan je bil lep solnčen, po mestu so plapolale državne zastave. Ob 9. zjutraj je bila v Starem trgu žalna sv. maša, pri kateri so bila zastopana vsa naša društva, državni uradniki in šolski otroci pod šolskim vodstvom ter ostalo občinstvo. — Na večer dneva naših domačih patronov sv. Petra in Pavla dne 29. jun. je imela naša mestna godba na mestnem trgu enourni koncert, katerega je

vodil kapelnik g. Mrcina in šol. uprav. v Starem trgu. Domačega in zunanjega občinstva se je udeležilo obilo, kajti prostor je bil sredi trga skoro zaseden. G. Mrcini izrekamo najlepšo zahvalo za uspeli koncert. — Ustanovila se je pred časom v Ložu krajevna organizacija J. R. K. D., pri kateri so izvoljeni sledeči voditelji: Za predsednika kraj. odbora J. R. K. D.: mestni župan g. Franjo Škrbec, podpredsednik: g. Josip Ule, obč. svet., tajnik: g. Ivan Svet, vpok. orož. in urad. zavarovalnice »Slavije«, blagajnik: gosp. Anton Jager, uradnik zemljinjžnega urada, odborniki: gg. Vidmar Janez, Nahtigal Anton in Mlakar Franc, iz Loža. Organizacija šteje do danes 80 članov in pričakovati je, da se število še pomnoži. Istočasno je bil izvoljen v odbor sreske organizacije J. R. K. D. za srez Logatec tukajšnji mestni župan Franjo Škrbec. — Kakor se bere iz plakatov, kateri so nalepljeni po našem mestu in po vabilih, se vrši v nedeljo, dne 10. julija t. l. ob pol 8. zjutraj velik manifestacijski shod na posojilniškem prostoru v Starem trgu, na katerem govorijo srbski, hrvaški in slovenski narodni poslanci. Kakor se posnema, je shod velikega pomena, kajti gre se zato, da se snuje in vse najboljše organizira novo ustanovljena državna organizacija J. R. K. D. in da delujemo za skupnost in gradimo lepšo bodočo našo državo kraljevino Jugoslavijo. Sveta dolžnost naj bo vsakega državljanca, kateri se zaveda za sveto izpolnjevanje vse dolžnosti napram državi, da se omenjenega shoda gotovo udeleže posebno naši fantje, steber države kraljevine Jugoslavije. — Prihod narodnih poslancev v mesto Lož bo ob 7. zjutraj. Mestna godba zaigra ob prihodu koračnico. Kratak govor bo imel mestni župan g. Franjo Škrbec kot dobrodošlico. Nato gre z mestno godbo na čelu spreved v Stari trg. — V to svrhu napravi tukajšnja organizacija JRKD slavalok z napisom »Dobrodošli« in okrašeno z državnimi zastavami pred tukajšnjo občinsko hišo v Ložu.

Zalec v Savinjski dolini. (Hmeljsko poročilo.) Od našega zadnjega poročila smo imeli nekaj dni prav toplo vreme, kateremu je pa dne 21. p. m. sledilo precejšnje ohlajenje s padavinami. Koncem junija je nastalo zopet ugodno vreme. — Stanje hmeljskih nasadov se je sicer izboljšalo, vendar še ne izravnilo. V mnogih nasadih je trta zrastle že do vrha drogov in nastavlja mnogo panog. — V nekaterih nasadih, posebno v nizkih legah, se pojavlja aphid muha in njeni neljubi potomci. Pred kratkim je bilo prodano nekaj partij lanskega hmelja. Ugodno vreme je nujno potrebno. — Odbor Hmeljarskega društva za Slovenijo.

Sv. Jernej pri Ločah. Nazanjena predstava v nedeljo, dne 26. t. m. se je izvršila vrlo uspešno. »Gora ni rodila miš,« vaje so pokazale, da ne bodo gledalci razočarani. Potrudil se je br. Vališer kot režiser, dobro voljo so imeli kmetski fantje in dekleta. Po trudapolnem poljskem delu so prihajali k večernim vajam in uspeh igre naj jim bo v zadoščenje, da so storiili dobro delo. Prisrčna hvala vsem prirediteljem ter br. Nemcu iz Konjic za pozdravni govor.

Razvitje sokolskega prapora v Konjicah. Sokolski prapor smo razvili na najbolj svečan način ob obilni udeležbi ljudstva iz vse okolice. Slavnosti se je udeležil tudi g. ban dr. Marušič, ki je novemu praporu tudi kumoval. Razvitju prapora je prisostvovalo tudi vojaštvo iz Slov. Bistrice. Po navdušenih pozdravnih govorih se je razvil svečan spreved do »Narodnega doma«, kjer se je spreved razšel. Popoldne se je vršila javna telovadba, ki je nadvse lepo uspela. Naši nasprotniki so sicer poskušali ljudi odvrniti od slavnosti na vse mogoče načine, z letaki in tudi z grožnjami, a vse zastonj.

Iz Rogaske Slatine. Od 1. julija dalje koncertira v zdravilišču dvakrat dnevno prvovrstna zdraviliška godba članov ljubljanskega opernega orkestra (27 članov) pod vodstvom kapelnika ljubljanske opere g. Neffata.

Pregrad ob Kolpi. Na predvečer Vidovega dne so v Poljanski dolini ob Kolpi povsod goreli kresovi v znak naše ljubezni do države in do junakov, ki so padli v častnem boju za domovino. Naša »mala Švica« je bila vedno domoljubna in tako je tudi danes, ter gre kljub težkim časom mirno in z zaupanjem v bodočnost.

Vič. Prostovoljno gasilno društvo na Viču proslavi v dneh 9. in 10. julija 60-letnico ustanovitve društva, združene z blagoslovitvijo in otvoritvijo novega Gasilskega doma. Kot eno najstarejših društev v naši banovini je v 60 letih obstoja vršilo v polni meri svoje človekoljubno delo za blagor bližnjega in splošnosti. Z veliko požrtvovalnostjo tovarišev članov, delom tukajšnjih vaščanov in izredno podporo viške občine, je zrastle na mestu prejšnjega, malega in ne več času odgovarjajočega doma mogočna stavba. Ta hram gasilcev je danes čast in ponos občine pa tudi priča poznejšim rodovom, da so imeli vaščani smisla in odprte roke za človekoljubno delo. Proslava se vrši po tem-le sporedu: V soboto ob 20-30 bakljada in podoknica častnim članom. V nedeljo 10. t. m. ob 5. uri zjutraj budnica po občini, ob 10. zbor društev in narodnih noš pred občinsko hišo, ob 10-30 sv. maša v župni cerkvi, nato pohod k gasilskemu domu, kjer bo slavnostni občinski zbor, ob 14-30 zbor gasilcev pred občinsko hišo in sprejem zunanjih društev, pohod pred novi gasilski dom, kjer bo slovesna blagoslovitev in razdelitev diplom, nato mimohod, ob 16. uri vrtna zabava na Zavašnikovem vrtu nasproti novega doma. Ker obhaja društvo svoj 60-letni jubilej in je eno najstarejših, vljudno vabimo k mnogobrojni udeležbi.

Bela cerkev. V Stranjah je umrl posestnikov sin Franc Rodič, zelo agilen delavec za gasilstvo. Naj v miru počiva!

Mladina

Pododbor »Zveze Kmetiskih fantov in deklet Celje« ima v nedeljo dne 10. t. m. svojo sejo v Celju v hotelu »Union« ob poldevetih dopoldne. Ker bo na dnevnem redu tudi razprava o kmetškem prazniku v Celju, prosimo vse odbornike za sigurno udeležbo.

Bela cerkev. Društvo kmetiskih fantov in deklet v Beli cerkvi je priredilo nedavno jako lepo uspelo tekmo koscev. Društvo je eno najmlajših — obstoji komaj 3 mesece — vendar pa deluje že z jako lepim uspehom. Posebno mogočen vtis je napravil slavnosten spreved. Prvo nagrado je dosegel Matija Rodič, drugo pa Janez Lipar, vsi tekmovalci pa so bili nagrajeni s kosami. Našemu kmetškemu prazniku je prisostvoval tudi predsednik Zveze kmetiskih fantov in deklet tovariš Ivan Kronovšek, potem pa dr. Režek iz Novega mesta, ki sta oba v navdušenih besedah slavila pomen kmetškega dela.

Št. Lovrenc v Savinjski dolini. »Društvo kmetiskih fantov in deklet« je priredilo 19. junija na travniku g. Kopca veliko tekmo koscev. Na tekmo se je zbralo mnogo ljudstva od blizu in daleč. Med petjem in vriskanjem so prikoralali kosci in grabljice na prireditveni prostor, kjer se je zbrala številna kmetška mladina. Tekmi je zbrano ljudstvo sledilo z največjim zanimanjem. Po tekmi je zbrano mladino in številno občinstvo s pozdravom nagovoril tov. A. Turnšek. Nato pa je tov. G. Gomišček iz Celja v lepih izvajanjih pojasnil namen in velik pomen kmetiskih organizacij — gospodarskih in posvetnih — posebno pa povdarjal važnost kmetško-mladinskih organizacij, ki morajo v svoje okrilje združiti vso kmetško mladino, da se bo izobrazila in oborožila s spretnostjo in znanjem za težko delo pri graditvi boljše bodočnosti kmetškega naroda. Mimo tega pa

morajo biti te mladinske organizacije tudi tisti faktor, ki bo skušal s svojo neomadeževanostjo povsod vplivati na splošno javno moralo.

Kljub proti agitaciji je ta naš mladinski praznik močno in lepo uspel; njega moralen in gmoten uspeh je dober, kar priča o idealnem in požrtvovalnem delu vsega članstva našega »Društva kmetiskih fantov in deklet«.

Zgornja Hudinja. Mlado in agilno Društvo kmetiskih fantov in deklet je imelo v nedeljo 3. t. m. svojo prvo krstno prireditev. Prireditev je nad vse lepo uspela. Delavec Fridej Franc je nagovoril zbrane in se jim zahvalil za udeležbo. Ljubko sta deklamirali mladi dekletci Turnšek Vali in Resnik Francka. Komaj pet mesecev star moški zbor »Sloga« iz Zagrada pri Celju je pokazal, kaj vse se da z voljo in ljubeznijo do stvari narediti. Vrlim pevcem moramo res častitati. Prav lepo in dobro je bila podana burka »Laži zdravnik«. Režiser kakor tudi igralci so se res potrudili, da nekaj pokažejo. In pokazali so. Nič ni pomagalo ali celo motilo, da so nekateri nahujskani skušali motiti prireditev s pijanim petjem. Ljudje so sledili predstavi z ljubeznijo in zanimanjem. Omeniti moramo tudi, da so fantje morali dve noči stražiti oder, kar je gotovo upliv onih, ki se smatrajo za edine upravičene, da so pravoverni Slovenci. Med odmorom in na koncu prireditve je zbrane nagovoril tov. Gomišček iz Celja in jim razjasnil pomen naših društev in pozval navzoče, naj se organizirajo v Društvo kmetiskih fantov in deklet, ki imajo za nalogo ustvariti bodočo pravo stanovsko organizacijo kmeta in kmetškega delavca. Agilnemu društvu naše častitke k uspehu.

Podhosta pri Toplicah na Dol. V nedeljo, dne 3. t. m. je priredilo tukajšnje Društvo kmetiskih fantov in deklet svojo letno tekmo koscev in vrtno veselico. Ob 3. uri pop. je odkorakala povorka s kosci in harmoniko iz veselicega prostora na travnik, kjer se je tekmovalo. Številni gledalci — med njimi tudi narodni poslanec tov. Kline — so z zanimanjem sledili, vzpodbujali, zlasti one tekmovalce, ki so po uspehih znani že od prejšnjih let. Ocenjevalna komisija, gg. dr. Kovalinka, Klem, Mlinar in Šereelj, je po doseženih uspehih razdelila nagrade, h katerim so precej prispevali tukajšnji trgovci in g. dr. Kovalinka ter g. Malasek, tako-le: 1. Avg. Bradač, Meniška vas, 38 točk, 2. Flis Franc, Straža, 32 točk, 3. Oblak Lojze, Podhosta, 30 točk, 4. Novina Anton, Podturn, 28 točk, 5. Franc Rikelj, Soteska, 26 točk, itd. V imenu Zveze kmetiskih fantov in deklet v Ljubljani sta pozdravila tov. Bradač Jože in Stane Škrabar, v imenu pododpora Zveze v Novem mestu pa tov. dr. Trošt, ki je v vznešenem govoru orisal lepoto kmetškega dela, ki mu dajemo izraza s temi lepimi tekmami. Nato je tudi govoril g. Malasek, kmet. referent v Novem mestu. Govorom so živahno ploskali, nato pa se je zopet oglašila harmonika, ki je odmevala še ponoči iz bližnjih gozdov.

Kmetje, obrtniki in podeželski delavci!
Zahtevajte v vsakem gostilniškem lokalu, kamor zahajate in dajete zaslužka. »Kmetški list«!

SEJMI:

- 10. julija: Dobova, Poljčane, Puonci;
- 11. julija: Polšnik, Slanč vrh, Trava;
- 12. julija: Horjul, Planina, Kranj, Gor. Planina, Zg. Tuhinj, Jagnenca, Rogatec, Šostanj, Sv. Marjeta v S. g.;
- 13. julija: Trebnje, Stari log, Liitja, Koprivnica, Loče;
- 15. julija: Škocjan, Zdole, Šmarjeta p. R. T., Beltinci;
- 16. julija: Dobje.

Vnanje-politične vesti

Konferenca v Lozani nadaljuje svoje delo. Pogajanja potekajo zelo negotovo. Sedaj gre v glavnem za to, koliko naj plača Nemčija enkrat za vselej namesto dolgoletne vojne odškodnine. Francozi in Angleži zahtevajo 5—7 milijard zlatih mark, Nemci pa ponujajo 2 milijardi; plačali pa tega zneska ne bi takoj in naenkrat, ampak šele potem, ko bi si Nemčija gospodarsko opomogla.

Francoska vlada stoji pred krizo, ker večina ne soglaša s prevelikim varčevanjem, ki je potrebno zaradi pokritja primanjkljaja v državnem proračunu.

Avstrija bo dobila na jesen veliko mednarodno posojilo.

V Nemčiji je volilni boj v polnem teku. Ne mine pa skoro dan brez prelivanja krvi.

V Ameriki se je tudi že pričela volilna borba. Za predsednika kandidirata Hoover (dose-danji predsednik) in Roosevelt.

Novice

Sprejem pri banu. Ban Dravske banovine dr. Drago Marušič bo v bodoče sprejemal stranke samo enkrat na teden, in sicer ob četrkih od 11.—14. ure.

Domače vesti

Minister Pucelj častni član Udruženja invalidov. Minister za socialno politiko in narodno zdravje je sprejel deputacijo Udruženja invalidov, ki mu je izročila diplomu častnega članstva. Na zadnjem kongresu invalidov je bil minister Pucelj izvoljen za častnega člana Udruženja invalidov v znak hvaležnosti za njegove zasluge v prid udruženju.

Zagreb ima okrog 30.000 šolske mladine. Po najnovejših statističnih podatkih je na vseh zagrebških ljudskih, srednjih in visokih šolah 30.054 učencev in dijakov.

Zvono Hočevar:

Kmetijski upori na Slovenskem

(S posebnim ozirom na upor iz leta 1515.)

(Nadaljevanje.)

Tlaka navadno ni bila odmerjena, niti čas ni bil določen. Kadar je graščak koga poklical na tlako, se je dotični moral odzvati.

Razlikovali so peš tlako in vozno tlako, določeno in nedoločeno. Nedoločena tlaka je trajala toliko časa, dokler ni bilo delo, pri katerem je moral tlačan pomagati, opravljeno. To je kmete zelo težilo. Malo izboljšanja jim je prinesel odlok Marije Terezije, ki pravi, da vsaka tlaka za poedinca ne sme trajati več ko 156 dni.

Redne davščine je moral kmet plačevati kot najemnik za posestvo, ki ga je dobil od zemljiškega gospoda. Kako visoke so bile te davščine, se je ravnalo po velikosti in rodovitnosti zemljišča. Če je bila letina slaba, so davščine deloma, ali pa tudi popolnoma odpisali. Posestva v hribih, kjer ni bilo poljedelstva, so dajala živino in mlečne izdelke. Tudi vinogradi so bili obdavčeni. Plačevali so gorsčino o sv. Juriju in sicer v denarju ali vinu, tudi v slučaju slabe letine. Za ta slučaj je veleval zakon: »Če nimaš sladkega mošta v svojem vinogradu, ga kupi tam, kjer veš, da ga dobiš in zadovolji svojega gorskega gospoda z njim!«

Zadnja desetletja 15. stoletja pa so razni

Nov naš parnik. Iz Holandije je odplul naš novi vojni brod, ki mu je ime »Dubrovnik«. Prihodnji mesec prispe v Gruž, kjer ga bodo svečano sprejeli in poveljstvu izročili zastavo.

V pijanosti je nasprotniku odgriznil nos. Na Dubravkinem trgu v Zagrebu se je preteklo nedeljo zvečer odigral nenavaden dogodek. Delavec Dragotin Piškor je pijan prišel v stanovanje Vinka Šula. Med njima je kmalu prišlo do prepira. Piškor je napadel Vinka in mu odgriznil nos.

Strašen zločin pijanih fantov. Orožniki iz Varaždina so aretirali 9 fantov, ki so z noži napadli Pavla Mikuliča in ga obdelali tako, da je čez nekaj dni umrl. Pijani in podivjani fantje so zabili Mikuliču globoko v glavo oster klin in sicer skozi desno oko. Pozneje so nesrečnežu klin potegnili iz glave s kleščami.

Z lipe je padel 58-letni posestnik Rebolj Franc iz okolice Grosuplja, ko je obiral cvetje. Stopil je na tanko vejo, ki se je odlomila, pri padcu je dobil notranje poškodbe.

Huda nesreča s kolesom. Na stari poti, ki vodi iz Podbrezja v Bistrico, se je v sredo ponesrečila delavka Ana Nagličeva. Po kosilu se je odpeljala na kolesu v družbi sestre in dveh prijateljic v Podbrezje. Ko so se vračali, so takoj za vasjo zavili na staro cesto, ki je od vode razrita in izprana. Na strmem klancu je Ana izgubila oblast nad kolesom, vrglo jo je par metrov naprej. Dobila je hude notranje poškodbe in rane na glavi, da se je takoj onesvestila.

Strela zanetila župnijsko gospodarsko poslopje. V Smartnem pri Litiji je na Petrovo treščilo v župnijsko gospodarsko poslopje, krito s slamo. Navzlic veliki reševalni akciji domačinov ter gasilcev iz sosednih krajev je obsežno poslopje pogorelo z vso krmo in orodjem. Škoda je prav znatna.

Strela je do temelja razušila hišo. V Trogiru pri Splitu je v soboto strela udarila v hišo Ivana Novaka. Hiša je skoro do temelja razrušena, lastnik hiše in njegov 11letni sin Vinko pa sta hudo poškodovana.

dogodki ustavili napredovanje kmetijskih pravic, pretela je celo nevarnost, da bodo kmetje izgubili vse ugodnosti, ki so si jih bili tako težko priborili.

II.

V takih okolščinah je potekalo normalno življenje slovenskega kmeta do srede 15. stoletja. Nato pa se je izvršilo mnogo važnih dogodkov, ki so to življenje, ki je bilo še kolikor toliko znosno, popolnoma spremenili. Te dogodke bodo obravnavala sledeča izvajanja.

Na Kranjskem in štajerskem so nastopili slabši časi, ko se je habsburška linija pričela deliti in je v nekaterih krajih vzpričo tega plemstvo postalo mogočnejše. Zlasti pa je 15. stoletje polno nemirov tako, da je bilo nemogoče mirno zadovoljivo življenje med kmeti. Nobeno zlo pa ni bilo tako veliko kot je bil Andrej Baumkircher, poveljnik najemniških čet. Njegovi poljski in češki najemniki so divjali po deželi, ropali in požigali, cesarski vojaki pa tudi niso mnogo zaostajali za njimi. Ker Friderik III. ni hotel plačati Baumkircherjevih najemnikov, je morala cesarjeve dolgove plačevati dežela. Vsem stanovom je naložil osebni davek, seveda tudi kmetom. Posestnik je moral plačati goldinar. Še celo otrokom niso prizanesli.

Pa tudi po Baumkircherjevem padcu ni bilo mnogo boljše. Pričeli so se turški vpadi v letih 1471, 1473, 1475, 1476. Največ je trpela Kranjska, pa tudi štajerska in koroška je čutila čisto turško pest. Leta 1476 so pa dodobra oplenili vse tri dežele, tako, da je

Zveza bojevnikov Ljubljana priredi letos 10. julija svoj vsakoletni tabor na Brezjah. Polovična vožnja je dovoljena na vseh progah savske in dravske banovine do postaj Otoče in Radovljica ter velja za vse udeležence. Na odhodni postaji se kupi cel vozni listek, ki je veljaven tudi za nazaj, ako se izkaže udeleženec s potrdilom o udeležbi tabora. Taka potrdila bo izdala zveza 9. in 10. julija na Brezjah. Zato hranite kupljene železniške karte za povratek. Tabor bo vodil naš priljubljeni predsednik tovariš general Maister.

Zapeka. Vodeči zdravniki kirurških zavodov izjavljajo, da se pred operacijami in po operacijah naravna »Franc-Jožefova« grenčica uporablja z najboljšim uspehom.

Vesti iz sveta

12 milijonov nepismenih v Turčiji. Pri proračunski debati je prosvetni minister Essad-bej izjavil, da šteje Turčija, ki ima 14 in pol milijona prebivalcev, 12 milijonov nepismenih.

Katastrofalen požar v Carigradu. Velik požar je popolnoma uničil 149 hiš kraja Kadikoi. Več oseb je bilo ranjenih. — Ciklon, ki ga je spremljalo veliko neurje, je opustošil ozemlje ob palestinski obali pri Cezareji.

Velike poplave v Rumuniji. Silne poplave v Moldaviji in južnih delih Bukovine so zavzele ogromen razmah. Hudi nalivi, ki so trajali 24 ur brez presledka, so poplavlili cele pokrajine. V Jassyju je bilo treba izprazniti več cest. Nad 100 poslopij je voda tako izpodkopala, da jim preti nevarnost, da se bodo podrla. Tudi število smrtnih žrtev je zelo veliko. Železniški promet je na glavnih progah v Bukovini prekinjen že tri dni. Iz stare Rumunije je odšlo v prizadete kraje vojaštvo na pomoč.

Ena glava — dva obraza. V patološko-anatomski institut brnske univerze so pred dnevi prinesli trupelce otroka, ki je prišel na svet mrtev v Prostějovu. Na otrokovi glavi sta dva obraza. Glava je zelo široka in ima dve bradi, dvojna usta, dva nosa in štiri oči, od katerih ležita dve srednji v skupni očesni votlini.

šla med ljudstvom govoric, da je plemstvo s Turki v zvezi.

Še slabše se je godilo vzhodno alpskim deželam, ko se je Friderik III. zapel v vojno z Matijo Korvinom. Sedaj so plenili Turki, Ogrji in cesarski vojaki. Tudi pod vladjo Friderika IV. ni bilo dosti boljše. Malo se je zboljšalo za Maksimilijana. Turke je pregnal, z Ogrsko sklenil mir, zapel pa se je v vojno z Benečani.

Zato je razumljivo, zakaj je cesar povišal davščine. Davščine, ki so jih pobirali za vojno proti Turkom, so imenovali »tedenski denar« (Wochengeld). Ker pa je mnogo hub in posestev bilo uničenih, so še preostale morale plačevati mnogo več.

Ker stanovi ljudstvu niso mnogo pomagali, so si kmetje skušali pomagati sami. Zidali so tabore, okope in utrjevali cerkve. Mesta in trgi so mnogo trpeli, zato jih je bilo treba znova utrditi — a vse je šlo na račun kmeta.

Za vse to je bilo treba mnogo denarja. Zato sta Friderik IV. in Maksimilijan nalagala zemljiškim gospodom čimdalje več davkov. Sicer so ti davki bili točno določeni v urbarjih; ker pa zemljiški gospodje z urbarskimi dohodki niso mogli več izhajati, so bili prisiljeni nakladati svojim podložnikom več davčin, kakor pa je bilo določeno v urbarjih. Ne glede na škodo, ki so jo Turki povzročali kmetom, so ti morali plačevati še nove davke.

(Dalje prihodnjič.)

Svetovna razstava kruha. V deloma prenovljeni tržnici cesarja Trajana v Rimu so otvorili svetovno razstavo kruha, ki kaže vrste in oblike kruha v vseh državah na svetu. Zanimanje za prireditev je veliko. Otvoritvi so prisostvovali tudi predstavniki italijanske vlade.

Brez nogavic in klobuka. Najnovejša pariška moda je damska navada sprehanja brez klobuka in nogavic. V Bois de Boulogne in na drugih pariških šetališčih srečuje Parižan dan na dan več takšnih sprehajalk. Tujcu se zdi vse to morda lepo in skromno, Francozom pa reč ni po godu. Pravijo namreč, da bo ta moda, če bo trajala, uničila njih modno industrijo za izdelovanje nogavic. Zaradi tega so nekateri listi — med njimi tudi pariški »Matine« — nastopili s protestom proti tej razvadi, ki jo imenujejo pogubno za francosko gospodarstvo, ker bi lahko oškodovala najrentabilnejše panoge domače industrije.

Japonska trgovina na Kitajskem. Japonski trgovinski interesi na Kitajskem so tako veliki, da se je japonski uvoz iz Kitajske po zadnjem kitajsko-japonskem konfliktu zvišal od prejšnjih 11 odstotkov in pol na 25-4 odstotka. Posebno številne so japonske tvornice za predelovanje bombaža, ki so se močno pomnožile, zlasti v Šanghaju. V tej industrijski panogi so investirali Japonci na Kitajskem približno 45 milijard dinarjev. Tudi Mandžurija dobavlja Japonski nekatere važne potreščine, med drugim sojo, olje, premog in sirovo železo.

S sladkorno peso obdelana zemlja v Evropi (brez Rusije) se ceni na 1.405.000 ha proti 1.525.000 ha v preteklem letu, v Rusiji na 1.690.000 proti 1.495.000; skupno je sladkornoposni areal za 2-5 odstotkov večji kot je bil lani.

V Sibiriji je še na tisoče vojnih ujetnikov Po 18-letnem ujetništvu v Rusiji se je vrnil v svoj rojstni kraj bivši zasebni uradnik Armin Wimmer. 1915 je prišel v vojno ujetništvo ter so ga pozneje proglasili za mrtvega. Na domačem pokopališču so mu postavili celo nagrobni spomenik. Pripovedoval je, da je le z največjo težavo pobegnil iz Sibirije, kjer živi še vedno na tisoče in tisoče vojnih ujetnikov, ki pa se ne smejo nikamor ganiti. Večina je brez vsakih sredstev.

Premalo vina se popije. V Parizu je nedavno zborovala mednarodna vinska konferenca. Zborovalci so ugotovili, da precej vidno nazaduje poraba vina, zaradi česar bodo morali producenti ubrati nova pota. Predvsem bodo posredovali pri turški vladi v Angori, naj dovoli uživanje alkohola in naj odstrani iz korana vsa mesta, ki govore proti vinu. Končno opozarjajo kongresisti vinogradnike, naj do nadaljnjega nikar ne zasajajo novih vinogradov, ko je mogoče komaj spečati pridelek sedanjih količin.

Pokojnina za matere. Na Norveškem dobiva državno podporo vsaka mati, ki nima sredstev od strani moža, ne glede na to, če je vdova, ali ločena ali neporočena.

Vodovod iz stekla. V neki vasi pri Jablonicah na Češkem so zadeli delavci, ki so kopal cestu, na temelj zidu z obzidanim vodovodom iz stekla. Posrečilo se jim je izkopati 58 cm dolgo stekleno cev, ki je bila na eni strani tako razširjena, da se je dala spojiti z drugo cevjo. Cevi so ležale 80 do 100 cm pod zemljo in so bile skrbno zadelane. Odkritelji sodijo, da izvira ta vodovod iz prve polovice 19. stoletja, ko je bila v bližini Jablonic steklarna.

Mučilni stol za dolžnike. V Washingtonu imajo razstavo, ki jo ljudje trumoma posečajo. V njej so na ogled razna mučila, med drugimi tudi »stol za dolžnike«, ki je pred tri sto leti služil svojemu namenu. Kdor ni mogel plačati svojih dolgov, so ga posadili na ta stol. Čim se je vsedel, so ga prijele železne klešče in ga tiščale, da se ni mogel ganiti. Upniki so lahko prišli mimo njega in so ga smeli polivati z vrelo vodo ali pa metati nani kamenje.

Dragocene slike izginile. S pariške postaje so izginile štiri dragocene slike, vredne več sto tisoč frankov. Pošiljatev je bila depoinirana v oddelku za prtljago, odkoder pa je izginila. Po poizvedbah policije je prišel po slike neki moški, ki je dvignil deponirane predmete z listkom, ki ga je bil pravi lastnik izgubil.

Kačji strup proti čebeljemu piku. Na zadnji seji pariške Akademije znanosti se je poročalo o uspehih poskusov ge. Phisalixove, ki je dolgo časa raziskovala medsebojno razmerje med strupom čebel in kačjim strupom. Po njenih ugotovitvah se ta dva strupa med seboj pobijata, zato se lahko cepi kačji pik s strupom iz čebeljega žela, čebelji pik pa s strupom iz gadjih zob. Poskusi ge. Phisalixove so pokazali, da je oseba, ki so jo pičile čebele na dvajsetih mestih, dejansko imuna proti gadjemu ugrizu in se nima po prestani bolezniki nikoli več bati posledic čebeljega pika.

Gospodinje brez služkinj. Pariz polagoma ubira stopinje za New Yorkom. Kakor v Ameriki, postajajo tudi v Parizu posli tako dragi, da gospodinje rajši same izvršujejo domača dela. Čedalje manj je družin, ki imajo dva posla, kuharico in hišno. Gospodarska kriza je tudi v imoviti Franciji prisilila gospodo, da se odpoveduje hišnim poslom. Celo »dekleta za vsec, ki so zadnja leta opravljala vsa dela, ki so bila poprej namenjena dvem ali trem poslom, so prišla iz mode. Gospodinje najemajo postrežnice, ki pridejo v hišo dopoldne ali popoldne, pospravijo stanovanje in oskrbe najnižja dela ter gredo potem domov. In kjer ni otrok, celo rajši same delajo, kajti stroški za vzdrževanje poslov so danes luksuz in si jih srednji sloj ne more več privoščiti.

Gospodarstvo

Franjo Pavlica.

Reorganizacija mlekarstva

III.

V našem članku (glej KmetSKI list z dne 29. p. m.) je omenjeno započeto delo mlekarске akcije v raznih srezih naše banovine. Da pa bo javnost poučena o uspehih tega delovanja in namenu, ki ga hočemo doseči, naj mi bo dovoljeno kratko poročilo v cenj. listu, da se vidi, kako izgleda razvoj te akcije v posameznih krajih.

Maribor, kot obmejno mesto nima mlekarne, ki bi preskrbovala meščane z dobrim neoporečnim mlekom. Obstoječa zasebna mlekarica se je bavila v večini s predelavo mleka in izvozom mlečnih izdelkov. Tako je bilo preskrbovanje meščanov z mlekom več ali manj izročeno v roke prekupcev. Na deželi se je plačevalo mleko komaj 1 do 1'50 Din za liter. Višja cena od dinarja za liter pa je bila komaj v najbližji okolici. Na ta način je bil oškodovan kmet kot producent na eni, na drugi strani pa konsument, ki je plačeval slabo mleko zelo drago, če upoštevamo vrednost takega mleka in njega ceno pri producentu.

Ali ni bila po vsem tem nujna potreba nekaj podregati, da se oživi druga miselnost glede preskrbe mesta z mlekom, ki more koristiti producentu in konsumentu obenem? Še več, hotelo se je povečati konzum mleka, kar pa je mogoče edino z dobro ureditvijo mlečnega trga. Veliko koristi bi imelo naše kmetijstvo samo s povečanjem konzuma mleka v današnjem času, ko se vsi pridelki tako težko vnovejo in to ne na škodo drugim kmetijskim pridelkom, ampak raznim nepotrebnim vodenim pijačam.

Mariborčani so pozdravljali zamisel reorganizacije mlekarstva in tudi dejansko do-

kazali, da so pripravni pomagati tej koristni preosnovi. Kakor v severnih kulturnih državah so naši časniki v Mariboru zabeležili vsako tudi najmanjše gibanje v mlekarstvu. Mestna občina z gg. županom in podžupanom na čelu pa je ponovno izjavila, da bo podpirala našo zamisel, kolikor bo v današnjem času mogoče. V ta namen se je ponudilo brezplačno živinozdravniško preiskavo krav mlekaric in tudi nekaterih prostorov v mlekarске svrhe. V veliko pomoč že od vsega početka dalje je tudi šef zdravstvenega doma g. dr. Vrtovec, ki je ponudil mlekarSKI zadrugi vso preiskavo mleka in začasno celo nekatere prostore v zdravstvenem domu.

Ali ne izgleda po tem opisu, kakor da je mlekarSKa akcija v Mariboru že na uresničenju nameravane mlekarске centrale? Ali ne, še daleč, prav daleč smo! Postavitev mlekarске centrale ni tako enostavna in zahteva večje požrtvovalnosti s strani njenih graditeljev. Precejšnji del centrale se more postaviti samo iz vpisanih zadrugnih deležev, vendar je to še vse premalo. Še več zahtevati s strani zadrugnikov pa je v tem času skoro nemogoče. Tu bi bila javna pomoč s kakim brezobrestnim posojilom na mestu, ker nobena javna ustanova ni tako potrebna pomoči, kot zadruga kmetijska, če je res kmet steber države, kot se to vedno povdarja.

In če smo tudi še tako daleč od uresničenja mlekarске centrale v Mariboru, nas pa veseli moralna podpora mestne občine, ki hoče tudi v pogledu mlekarstva po vzgledu severnih kulturnih mest.

Ljubljanska okolica je pokazala tudi precejšnje zanimanje za mlekarSKo organizacijo, toda žal v teku vseh priprav, da se mlekarSKo društvo spremeni v zadrugo in da se poberejo deleži, kot podlaga za postavitev mlekarne, je prišlo nekaj vmes in naš trud je bil zaman, oddahnili so se prekupci, ki lahko še naprej mlekarijo, kot pred 50 in več leti. Kako dolgo bo mogoče v takem stanju mlekariti v mestu, ki potrebuje dnevno nad dvajset tisoč litrov mleka, je težko uganiti. Koliko škodo trpi na ta način povišek konzuma mleka, vemo vsi, ki poznamo mlekarstvo in njega razvoj v drugih naprednih državah. Kaj rečejo o nas tujei, ko vidijo, kako se nehigijensko ravna z najdražjim življenjskim hranivom, mlekom, pa to na ulici, kakor v takozvanih mlekarnicah. Upajmo, da to stanje ne bo trajalo dolgo, ko bode tudi mlekarstvo zadobilo svojo uredbo.

- Kamniški srez je izvedel obširno akcijo za ureditev mlekarstva. Na večjih zborovanjih so kmetovalci pokazali dovolj razumevanja za skupno zadrugno misel. Sreski kmetijski odbor s pomočjo nekaterih preizkušenih zadrugnih mož je sestavil enotna pravila za za ves srez in nadaljuje svojo akcijo s popisovanjem zadrugnikov.

Radovljiški srez ima največ pogojev za razvoj mlekarstva, tudi tam se je sklicala mlekarSKa anketa, toda ostalo je vse pri starem, akoravno so danes za bohinjsko mlekarstvo vse drugi časi, in je nujna potreba po reorganizaciji.

Nič boljše ni v kranjskem srezu, ko bi se imela uresničiti združitev nekaterih mlekaric, se je pokazal lokalni vaški patriotizem, ki je pri nas še vedno večji od prave zadrugne misli in požrtvovalnosti zadrugnih voditeljev.

Ta popis nam jasno kaže, kako daleč smo še od uresničenja zaželjenih zadrugnih central, ki bi bile edino zmožne izboljšati položaj našega mlekarstva. Dokler pa nismo urejeni, ne smemo pričakovati povečanje mlekarске konzuma doma, o kakem izvozu pa še dolgo ne more biti govora.

Misel po udruženju in izboljšanju našega mlekarstva pa ne sme ponehati, saj nam že pregovor pravi, da po slabem pride dobro in tako upajmo tudi v mlekarstvu.

Kmetje! Naročajte in čitajte „Kmetški list“!

Laneno olje in vse v stroko
Firnež spadajočo
Emaljne in blago ku-
ostale lake pite dobro,
Oljnate barve solidno in
Lanene tropine po zmer-
nih cenah pri

MEDIĆ-ZANKL
D. Z. O. Z.
Tovarne olja, firneža, laka in barv
LJUBLJANA - MEDVODE - DOMŽALE
Ekspozitura Beograd
Podružnica: Maribor, Novi Sad. Lastnik: Franjo Medić

Pozor, kmetje!

„PENIK“

Trgovina s čevlji domačega izdelka —
LJUBLJANA, Kolodvorska ulica št. 35
Vam nudi moške čevlje že od
Din 115—, golserje od Din 200—, močne
delavske od Din 80—, ženske lahke in
sportne od Din 75— dalje, otroške čevlje
po najnižjih cenah. — Izdeluje tudi po meri.
Popravila se sprejemajo.

L. Mikuš
Ljubljana, Mestni trg 15
dežniki

Na malo!

Na veliko!

Ustanovljeno
1839

Posojila daje brezobrestno
za odkup dolga
in nakup nepremičnin:
„Zadruga“, Ljubljana.
Poštni predal 307. Iščemo poverjenike!

FABIANI & JURJOVEC
Ljubljana, Stritarjeva ulica št. 5
VELIKA ZALOGA
suknena blaga za moške in žen-
ske obleke. Lepa izbira svilenih
rut in različnih šerp
Krojači in šivilje, pišite po vzorci!

Agitirajte za „Kmetški list“!

POZOR! Za čiščenje čevljev zahtevajte pri Vašem trgovcu le
„Japan“-kremo.
Na zahtevo vzorec za poskušnjo brezplačno.
Strojno olje in kolomaz „JAPAN“
po najnižji ceni.
kemični izdelki
Št. Vid nad Ljubljano

SANATORIJ
v **MARIBORU**
Gosposka 49. Tel. 2358
Lastnik in vodja: kirurg dr. CERNIC
Najmoderneje urejen za operacije.
Zdravilni aparati: višinsko sonce,
diatermija, tonizator, žarnica „Hala“,
enterocleaner. Zdravljenje z radijem
(pijača in kopeli). — Cene zmerne.

Polnomastni,
polmastni in
trapistovski

SIT

ima stalno v zalogi po zelo
ugodnih cenah

EKONOM LJUBLJANA
Kolodvorska ulica 7

ŽENE, nič strahu!
POMOČ

pri motnjah in izostanku mesečnega perila vam v teku ene ure prinese samo »Vigic dr. Heryja.« Vigic učinkuje z jamčeno pri vsaki ženi tudi v zastarelih in težkih primerih. Ze tisoči žen so ga uporabljali z uspehom in vselej jim je vrnil mir in veselje do življenja. Uspeh z jamčen brez prekinitve poklicnega posla. Zdravju ne škoduje. Samo temu sredstvu se boste lahko zahvalili za svoj mir. Ne hvalimo preko mere; poklonite nam svoje zaupanje, da vam vrnemo mir. Strokovnjaki so ga nazvali edino uteho žene. Pozor! Samo »Vigic dr. Heryja!« — Cena Din 70—, močnejši Din 130—, posebno močan za zastarele motnje in krepak telesni ustroj Din 200— in 250—. Uspeh z jamčen, sicer se znesek vrne! Na tisoče zahval za gotov in hiter uspeh. Sredstvo ne odreče niti v najtežjih primerih, deluje naravno žudežno. Diskretno po pošti za vnaprej poslani znesek (v dopise) ga razpošilja samo:

Strokovni ordinačni laboratorij »Aide-Havelka«, Praga-Vinogradi, Slezska 116 - odd. K.
Poštni predal 28, Češkoslovaška.
Strokovni sveti brezplačno!

EKONOM

OSREDNJA GOSPODARSKA ZADRUGA
V LJUBLJANI

nudi po najnižjih cenah vse vrste deželnih pridelkov, najfinejšo banaško in domačo moko, koruzo, krmila, špecerijsko blago in ostale v to stroko spadajoče predmete

Velika zaloga vseh vrst umetnih gnojil, modre galice ter najboljšega trboveljskega in splitskega portland-cementa

Kolodvorska ulica št. 7

Benedikt Sattler
Ljubljana-Moste

Pokopališka ulica št. 5, izdeluje raznovrstne kipe, reliefe, portrete
po lastnih ali danih načrtih, popravlja oltarje ter izvršuje vsa v kiparsko stroko spadajoča dela. — Cene zmerne. Za strokovnjaško izdelavo jamči!

OGLASI v „Kmetškem listu“ imajo siguren uspeh!

DOLŽNOST PODJETNIKA JE

da misli, kako bo cene svojih proizvodov prilagodil cenam, ki jih odjemalec zmore in kako bi dal svojim sodelavcem največjo mogočo plačo. Delujoči na tem principu prodajamo danes obutev skoro za polovično ceno od lanskih cen.

Lufov vložek Din 5.—.

Bata

Vežalke 1 par Din 1.—.

Vrsta 2927-15

Okusni moški polčevlji od rujavega telečjega boksa z močnim usnjatim podplatom. Udobna oblika da čevljem posebno eleganco.

59.—

Vrsta 2944-00

Sandali ne žulijo niti nog niti žepa. Otroški št. 22—26 Din 39.—, št. 27—33 Din 49.—, ženske št. 34—38 Din 59.—, Moški št. 39 do 46 Din 69.—.

49.—

Vrsta 3661-00

Otroški visoki čevlji iz rujavega ali črnega boksa in trpežnim usnjatim podplatom. Isti v raznih kombinacijah za isto ceno.

Zlica in kljukica Din 4.—.

99.—

Vrsta 0167-00

Čizme iz močnega mastnega usnja z gumijastim podplatom in peto. Za dober material jamčimo. Za delo na polju in vsaki štrpaci.

59.—

Vrsta 1345-03

Enostavni in okusni čevlji iz satena s polvisoko peto. Lahki so in udobni. Potrebni so za urad in sprehod.

79.—

Vrsta 3945-03

Za gospodinje: Za vsakdanjo uporabo praktičen, močan in udoben čevlji iz boksa, ki je potreben vsaki gospodinji.

Snažite svoje čevlje z našo kremo 1 škatljica Din 5.—.

129.—

Vrsta 3967-22

Udoben čevlji široke oblike iz močnega boksa z gumijastim podplatom, ki izdrži trikrat toliko kot usnjati podplati.

PRI NAS DOBITE DOBRE IN CENENE NOGAVICE: MOŠKE Din 5.—, OTROŠKE Din 7.—, ŽENSKE Din 19.—.

Kose in srpe

z garancijo, izdelane iz najtinejšega švedskega jekla v staroznani tovarni kos in srpov **Kajetan Ahačič v Tržiču**

nudi

„Ekonom“, Ljubljana

Kolodvorska ulica 7

Ure
za birmo
prodaja
najceneje
Pakiž Ivan
Ljubljana
Pred Škofijo 15

VSAK
zaveden kmet
bi moral
čitati naš
list!

Prometni zavod za premog d. d. Ljubljana

prodaja po najugodnejših cenah
SAMO NA DEBELO

Premog,

domači in inozemski za domačo kurjavo in industrijske svrhe

Kovaški premog vseh vrst

Koks,

litvarniški, plavžarski in plinski

Brikele

Prometni zavod za premog d. d., Ljubljana

Miklošičeva cesta št. 15/L

Kmetijski hranilni in posojilni dom v Ljubljani Tavčarjeva (Sodna) ulica 1

VLOGE na knjižice in tekoči račun se obrestujejo po 5 1/2%, brez odpovedi, pri trimesečni odpovedi po 7% brez odbitka davka na rento

Stanje vlog nad 35.000.000 dinarjev // Rezerve nad 900.000 dinarjev

Jamstvo za vloge presega večkratno vrednost vlog

Vložne knjižice drugih zavodov sprejema kot gotovino brez prekinitve obrestovanja.

POSJILA daje proti poročstvu, na vknjižbo in proti zastavi premičnin in vrednostnih

paperjev ter dovoljuje kredite v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji

BLAGAJNIŠKE URE: Ob delavnikih od 8—12 1/2, in od 3—4 1/2, le ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8—12 1/2,

Podružnici v Kamniku, Glavni trg, in v Mariboru, Slomškov trg 3

